

Juni 2012

Vejledende retningslinjer for eksterne elevfester med alkohol

Indhold

Alkohol, tobak, stoffer

Fakta om problemet	3
Har efterskolerne en udfordring?	3
Hvad siger loven	3
Elevfester med alkohol	3
Er efterskolen ansvarlig?	4

Til overvejelse

Efterskole og elevfester	5
Elevfester	5
Hvordan stiller I jer som efterskoleledelse til nedenstående spørgsmål:	5
Hvordan sætter vi en proces i gang trin for trin?	5
Litteratur	5

Eks. på efterskolefester - regelsæt

Retningslinjer/regler og gode råd til forældre, der hjælper efterskolens elever med at afvikle private FESTER.	6

Alkohol, tobak, stoffer

Fakta om problemet

Unge, der starter tidligt med at drikke, har relativt flere konflikter med venner og forældre, involveres i flere slagsmål, kommer ud for uønsket og usikker sex og er involveret i flere færdselsuheld. Unge, der både ryger og drikker alkohol, er 7 gange så tilbøjelige til at prøve hash som de, der ikke ryger eller drikker. Og de, der bruger hash er langt mere tilbøjelig til at bruge hårde stoffer.

Kilde: Hjælp din teenager, Sundhedsstyrelsen 2011, www.sst.dk

Har efterskolerne en udfordring?

Sundhedsstyrelsens pjece "Politik for rusmidler og rygning" 2011, indeholder nyttige og gode råd til, hvordan en skole kan skabe en rusmiddel- og rygepolitik og organisere processen.

Mange efterskoler vil sige, at de har en sådan politik i forvejen. At efterskolen er rygefri, at der ikke nydes alkohol på skolen, at der er regler for hvad elever må på vej til eller fra efterskolen. Hvad er problemet? Måske er der intet problem. Der er næppe tvivl om, at de unge i efterskoletilværelsen bliver eksponeret mindre for røg og alkohol, end hvis de var elever i folkeskolen eller en ungdomsuddannelse.

Hvad siger loven

Unge under 16 må ikke købe øl og vin – det gælder altså 8. klasse og de fleste 9. klasses elever

Mellem 16-18 år: kan købe øl og vin i butikker og efter 18 tillige stærk spiritus

Restaurationer må ikke udskænke alkoholske drikke til unge under 18

Tobak: det er forbudt at sælge tobak til unge under 18 år. Efter 15.8.2012 er rygning forbudt på efterskoler for alle

Alligevel er efterskoleverdenen ikke blind for, at en del unge lever i og medbringer en kultur og et normsæt, som ikke lige svarer til hvad efterskolen vil fremme. Det gælder i nogle tilfælde også opfattelsen af, hvad en fest er, og hvad der skaber en god fest.

Efterskolerne gør meget for, at samværsdelen bliver kvalificeret, at weekends opleves som sjove, lærerige, sociale, fysisk udfordrende. Og uden alkohol, tobak eller stoffer.

Elevfester med alkohol

En hel del unge medbringer en forestilling om og lyst til elevfester med alkohol. Sådan som "elevfester med alkohol" praktiseres, henholder arrangementerne sig til det særlige begreb, der hedder "lukkede fester" som har en privat karakter og ikke falder ind under restaurantlovens regler. De foregår uden for efterskolens territorium, fx i et forsamlingshus eller sportshal, og at "de vagthavende" er forældre til elever og som typisk sørger for udskænkning, holder opsyn med de unge og sørge for hjemtransport.

At en fest er lukket betyder bl.a. man skal kende hinanden ligesom til en lukket fest i privat regi. Det er ikke nok at invitere via Facebook og udelukkende relatere sig til hinanden i forbindelse med fester. En fest kan også miste sin karakter af lukket arrangement, hvis de inviterede fx må tage kæreste eller ven med. Arrangørerne skal påse, at uvedkommende afvises.

Den konkrete afgørelse af, om en fest er åben/offentlig eller, lukket ligger hos politiet.

Er efterskolen ansvarlig?

Efterskolen har naturligvis ikke noget ansvar for aktiviteter, som ikke er planlagt eller arrangeret af efterskolen, og som desuden foregår uden for efterskolen. Men ét er juridiske overvejelser.

Noget andet er, at en efterskole ikke er upåvirket, hvis 85 ud af 125 elever en lørdag aften holder en elevfest med alkohol i et forsamlingshus tæt ved skolen (dette og følgende eksempler er anonymiseret men ikke opdigtet), og det hele ender galt. Nogle bliver akutindlagt på sygehus; dagen efter går der rygter om, at der blev udskænket noget mystisk spiritus, der er ønske om at skolen foranstalter urinprøver, en elev bliver testet positivt for hashindtag i forbindelse med et rutinebesøg på en psykiatrisk klinik, der er tvivl om hvem der havde ansvaret for aftenen og natten. Adskillige elever var om mandagen tydeligvis påvirkede af indtagelse af alkohol og/eller stoffer.

Hvis en fest ender galt, kan det også ende med et retsligt efterspil, som det var tilfældet efter en elevfest med alkohol, hvor to unge efter festen gik ud og væltede 50 gravsten på den nærliggende kirkegård. Den lokale avis slutter sin omtale af på følgende måde: "Forstanderen på efterskolen bekræfter over for TV2, at han er blevet kontaktet af politiet i sagen. Han understreger, at det endnu ikke er bevist, at det er elever fra X-egnens efterskole, der har begået hærværket. Ungdomsfesten i forsamlingshuset var arrangeret af eleverne selv fra X-egnens Efterskole og ikke af skolen".

Det kan lyde, som om elevfester med alkohol altid ender galt. Det er heldigvis ikke tilfældet, og der gøres et stort arbejde på at opstille og håndhæve solide og trygge rammer om festerne. Men som eksemplerne viser, kan det både udadtil (i forhold til forældre, offentlighed) og indadtil (efterskolens egen rytme og orden) være svært eller umulig at ignorere elevfester med alkohol. Mange forstandere bruger udtryk som at have "uro i maven" mens en elevfest med alkohol pågår, for man ved ikke, "hvordan det ender".

En særlig problematik, som vi vender tilbage til, er udskænkning af alkohol til unge under 16, som iflg. loven slet ikke må købe øl og vin. En efterskole kan have svært ved at forklare forældre til børn i 8. eller 9. klasse, hvorfor efterskolen ikke aktivt prøver at dæmme op mod børns drikkeri, når det er ulovligt for dem at købe alkohol i butikker og restauranter.

De helt unge drikker mindre. Det viser nye tal for de 15-16 åriges forbrug af alkohol. De danske tal viser, at andelen af 15-16 årige, der drak sig fulde mindst 10 gange sidste år, er faldet fra 21 % af drengene og 17 % af pigerne i 2007 til 16 % af drengene og 11 % af pigerne i 2011. Tilsvarende er andelen, der har været fulde mere end 1-2 gange sidste måned halveret fra 2007-2011. På trods af det faldende forbrug hos de unge 15-16 årige ligger de danske unge helt i top tæt fulgt af England og Irland.

Til overvejelse

Efterskole og elevfester

I en efterskolesammenhæng findes nogle specifikke vinkler, som skolen i tilknytning til Sundhedsstyrelsens pjece *Politik for rusmidler og rygning* kan tage op. Da emnet elevfester med alkohol netop ikke officielt er en efterskolesag, betyder det, at initiativet og planlægningen til elevfester principielt må komme fra eleverne selv, måske understøttet af tidligere elever og af forældre.

En efterskole har på sin hjemmeside markeret en holdning til elevfester:

Elevfester

Det er almindeligt, at eleverne selv tager initiativ til at afholde elevfester i en weekend og uden for skolens område, typisk i et lejet forsamlingshus.

Skolen har intet med disse arrangementer at gøre, men vi forsøger alligevel at være med på side-linjen. Det betyder, at skolen hjælper med at finde egnede tidspunkter for elevfesterne.

Desuden hjælper vi med at opstille gode retningslinjer for festerne, hvor der er alkohol til stede.

Det vigtigste ud over god planlægning er her, at der er et passende antal ædruelige forældre til stede under hele festen.

Er det en holdning I kan sympatisere med på jeres skole?

Hvordan stiller I jer som efterskoleledelse til nedenstående spørgsmål:

1. Skal efterskolen "tage tyren ved hornene" og "komme hykleriet til livs" eller helt afvise, at efterskolen skal forholde sig til noget, som både loven og efterskolen selv har regelreguleret klart og tydeligt; det kan opfattes som en regulering af en overtrædelse af en regulering, og så er man lige vidt
2. Skal efterskolen gå i dialog med elever og forældre om antal og tidspunkt(er), herunder hvornår den første elevfest med alkohol må finde sted (fx først efter efterårsferien, når eleverne har lært hinanden bedre at kende).
3. Hvordan håndhæver man at skelne mellem unge under og over 16 år (jf. boksen) – de fleste i den undervisningspligtige alder må fx ikke købe alkohol i henhold til restaurationsloven
4. Hvilke alkoholiske drikke må sælges (ud over almindelig øl også stærk øl eller vin og nye typer drikke?), og skal det være købt og banderoleret i Danmark?
5. Hvem har autoritet til at varetage disse aftaler herunder også i yderste tilfælde nægte udskænkning til berusede unge og at sikre, at der ikke er offentlig adgang?
6. ryge- og tobakspolitikken på ekskursioner og ture, "grænsehandel" mv.
7. kan og skal man forvente en ryge- og alkoholadfærd fra skolens personale, der ligger ud over at den ansatte skal nyde almindelig anerkendelse og tillid (dekorum)

Hvordan sætter vi en proces i gang trin for trin?

(jf. pjecen *Politik for rusmidler og rygning*, s. 11)

1. Vær klar over, hvilke normer der gælder for rusmidler og tobak i dagligdagen såvel som ved fester, ekskursioner mv. Ved hjælp af interviews eller spørgeskemaundersøgelse, som kan besvares anonymt
2. Nedsæt en styregruppe, som sikrer sig basal viden om alkohol, rygning, stoffer, helbred og indlæringsparathed
3. Diskussion af normerne

4. Dokumentation og præsentation, præsentation fx på fællesmøde og forældreaftener
5. Formulering af oplæg til politik, herunder formål, rammer, undtagelser, støttemuligheder, nøglepersoner
6. Diskuter oplæg og formuler politik, lad styregruppen formulere politikken på baggrund af elev- og forældrediskussion. Tag hensyn til skolens eksisterende forhold og hverdagen
7. Formidling af politikken, lad den blive kommunikeret ud på skolens hjemmeside og blive talt op ved relevante lejligheder for både personer, nuværende og kommende elever og forældre
8. Opfølgning, lad styregruppen få som ansvar med jævne mellemrum at tage stilling til ajourføring af politikken. Nøglepersoner bør via efteruddannelse og kurser have mulighed for at holde sig ajour

Litteratur

Til forældre: Hjælp din teenager – med at skabe rammer for alkohol, tobak og stoffer, 8 sider, Sundhedsstyrelsen 2011.

Til ungdomsuddannelsens lærere og ledelse: Politik for rusmidler og rygning, 12 sider, Sundhedsstyrelsen 2011.

Fester for og med unge. Regler og gode råd til arrangører om udskænkning af alkohol, 20 sider, Kredsrådet, Syd- og Sønderjyllands Politikreds 2011.

<http://ssp.esbjergkommune.dk/For%20professionelle/-quotFester%20for%20og%20med%20unge-quot.aspx>

Eks. på efterskolefester - regelsæt

Retningslinjer/regler og gode råd til forældre, der hjælper efterskolens elever med at afvikle private FESTER.

Formål:

Eleverne får mulighed for at møde hinanden i festligt lag, more sig sammen og lærer at holde fest i en god stemning, hvor alle kommer med en positiv indstilling til elever, forældre og regelsæt.

Det er vigtigt, at der findes forældre, der vil hjælpe eleverne med at holde disse private efterskolefester. Eleverne skal blive gode til at feste, og her kan forældre hjælpe dem på vej.

Det er **afgørende**, at en forælder står som lejer af forsamlingshus.

Der skal mindst være 4-5 forældre hele tiden.

Det er en meget god idé, hvis der er gennemgående forældre fra fest A til fest B osv. Meget lettere at videregive festkultur og normer for adfærd. Også en god idé, hvis en eller flere ansvarlige forældre, typisk fredag til fredagsang, tog ordet og fortalte om den kommende fest.

Elever, som er hovedansvarlige (min 3), skal tydeligt bakke op om forældrenes håndtering af festen og i det hele taget optræde loyalt.

Det er en god ide at kunne tilbyde eleverne noget spiseligt. Meget god ide, hvis der ca. kl. 23.00 kunne blive serveret gratis toast. Ligeledes er det en god ide, at have en alkoholfri periode, fx fra 23.00 til 23.30. Her kunne der serveres gratis saft eller sodavand.

Det er meget vigtigt med **tydelige** forældre ved:

- Hærværk
- Det er forbudt at medbringe drikke til festen
- Eleven skal have kontrol over hvad han/hun laver
- Aggressiv adfærd
- Sover og ikke er ved bevidsthed
- Slagsmål
- Behandle forældrene med respekt
- Alle former for "stoffer"

Ved overtrædelse af ovenstående kontaktes forældrene og eleven skal hentes hjem.

Bar-ansvarlige bør overhovedet ikke drikke. De må gerne være betydelig ældre end festdeltagerne, helst voksne. "Gamle" elever er gode hjælpere.

De ansvarlige forældre skal have en ajourført telefonliste over deltagerens hjemmenumre. Alle forældre til deltagende elever er orienteret om, at de selv skal hente deres barn ved overtrædelse af regler. Der forefindes en "fest-protokol" med telefonnumre, festregler, ansvarlige forældre og diverse andre informationer.

Det er kun for efterskolens *nuværende elever*. Der er dårlige erfaringer med at invitere elever, der har forladt skolen i løbet af skoleåret.

Skade forvoldt ved uheld eller hærværk betales af eleven.

Det er meget vigtigt, at der ikke holdes "forfester". Elevfesten skal afholdes umiddelbart efter endt skolegang.

Det er en selvfølge, at ingen deltagere medbringer "stoffer" etc. Ved overtrædelse stoppes festen øjeblikkeligt.

Se i øvrigt skolens egen information vedr. elevskolefester i velkomstfolderen.

